

LEUVEN 2030

MINDER UITSTOOT, MEER TOEKOMST

- samenvatting -
ROADMAP
2025-2035-2050

naar een klimaatneutraal Leuven

LEUVEN 2030

SAMENVATTING ROADMAP

2025 · 2035 · 2050

naar een klimaatneutraal Leuven

maart 2019

DE UITDAGING

Het recentste IPCC-rapport van oktober 2018 maakt duidelijk dat de noodzakelijke reductie van de broeikasgassen wereldwijd niet heeft plaatsgevonden. De mensheid wijkt elke dag verder af van de in het Klimaatakkoord van Parijs (2015) vastgelegde reductie van de CO₂e-uitstoot om de opwarming van de aarde te beperken tot een veilige 1.5 of zelfs 2 °C. Deze stagnatie betekent dat het CO₂e-budget (de totale uitstoot van klimaatverstorende broeikasgassen die nog toegestaan is tot iedereen emissievrij moet zijn) versneld opgebruikt wordt.

Hoe langer er gewacht wordt om structurele en doorgedreven actie te ondernemen, hoe moeilijker en duurder de omslag naar een koolstofvrije samenleving zal zijn. En vooral: hoe groter de kans dat het opzet om de opwarming van de aarde te beperken, mislukt. De gevolgen zullen wereldwijd dramatisch zijn maar ook in Leuven een impact hebben op de leefbaarheid van de stad. Leuven zal worden geconfronteerd met een grillig klimaat met steeds meer en langere periodes van afwisselend droogte, wateroverlast en hittestress. Tegelijk geldt ook dat hoe meer en hoe sneller de moed getoond wordt om acties tot kansen om te zetten, hoe minder geld de omslag naar een koolstofarme samenleving in de toekomst zal kosten.

Klimaatactie gaat bovendien verder dan het afwenden van milieuproblemen. Gekaderd in een ruimer perspectief betekent klimaatactie ook het nastreven van opportuniteiten op sociaal en economisch vlak. Het draagt onder meer bij aan de kenniseconomie met ruimte voor technologische innovatie, toenemende jobcreatie, een gezond leefmilieu, aangename publieke ruimte met veel groen en water, een grotere energie- en materialenonafhankelijkheid, het opnemen van een leiderschapsrol naar andere steden wereldwijd, ... Dit alles vergroot de veerkracht van Leuven wanneer de gevolgen van de klimaatverandering zich ook hier laten voelen.

Hoe meer moed nu getoond wordt om acties tot kansen om te zetten, hoe minder geld de omslag naar een koolstofarme samenleving in de toekomst zal kosten.

THE TIME IS NOW

Stad Leuven ondertekende het 'Burgemeestersconvenant' en engageerde zich om haar deel van de reductie te realiseren en een klimaatadaptatieplan op te maken. Meer nog: ze verklaarde formeel een klimaatneutrale stad te willen worden. Eind 2013 werd de vzw Leuven 2030 opgericht, met als doel om van de klimaatneutrale samenleving een stadsbreed gedragen, sociaal rechtvaardig project te maken: beleid, kennisinstellingen, bedrijven, organisaties en burgers zijn mee aan boord.

De afgelopen jaren hebben de betrokken actoren, Stad Leuven en KU Leuven voorop, stevige stappen gezet. De absolute CO₂e-uitstoot op het eigen grondgebied is sinds 2010 gestagneerd. Dat is niet onverdienlijk, aangezien het aantal inwoners, arbeidsplaatsen en studenten sindsdien flink gestegen is, maar het is volstrekt onvoldoende.

The time is now. Nú moet de stap gezet worden van 'doen wat kan' naar 'doen wat moet'. Dat impliceert een systemische verandering van de stad en de samenleving. Leuven heeft de ambitie en de verantwoordelijkheid om een voortrekkersrol te spelen. De stad beschikt over zowel de kennis als het maatschappelijk en economisch kapitaal om de klimaattransitie waar te maken en andere steden en gemeenten, in binnen- en buitenland, te inspireren.

Nú moet de stap gezet worden van 'doen wat kan' naar 'doen wat moet'.

ROADMAP ALS LEIDRAAD

De vzw Leuven 2030 heeft, met inbreng van een groot aantal Leuvense experts en onder leiding van BUUR, een Roadmap opgesteld. Het is een leidraad om tegen 2050 het doel van een klimaatneutrale stad te realiseren: de CO₂e-uitstoot met minstens 80% reduceren. Om dit einddoel te halen, toont de Roadmap een tijdslijn met de stappen waar de Leuvense samenleving tegen 2025 en 2035 voor staat: de inwoners, het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en middenveldorganisaties, de bevolking.

Deze Roadmap bouwt verder op het Wetenschappelijk Rapport (2013) van Leuven 2030, met als grote bijsturing een verbreding van de scope en een verfijning van de tijdslijn. Tot voor kort focuste Leuven 2030 voornamelijk op 'scope 1 en 2': de uitstoot die op het grondgebied van Leuven wordt veroorzaakt, verhoogd met de uitstoot elders door de productie van elektriciteit voor Leuven's gebruik.

Leuven veroorzaakt als stedelijke samenleving echter ook – en vooral – uitstoot buiten haar administratieve grenzen: verplaatsingen van en naar de stad, de productie van goederen en voeding buiten Leuven, ... De reductie van deze 'scope 3' uitstoot behoort ook tot de verantwoordelijkheid de stad. Daarmee ligt de opgave een heel stuk hoger: Leuven moet 2.500 kiloton CO₂ per jaar zien weg te werken. Dat is bijna vier keer méér dan in de oorspronkelijke doelstellingen van Leuven 2030 voorzien.

Een CO₂-reductie tegen 2050 van minimaal 80% t.o.v. 2010 vormt de onmiskenbare hoofddoelstelling van deze Roadmap. Maar de klimaattransitie zal ook mee invulling geven aan verschillende andere ambities: een grotere leefkwaliteit, een hogere welvaart en een verhoogde sociale rechtvaardigheid. Ook deze ambities brengen de Roadmap in beeld.

Deze Roadmap focust zowel op de uitstoot binnen Leuven, als op de uitstoot die Leuven als samenleving buiten haar stadsgrenzen veroorzaakt.

ACHT AMBITIES

De Roadmap is gestructureerd op basis van acht ambities voor een klimaatneutraal Leuven. De eerste vier ambities vormen samen de vier grote segmenten van de Leuvense CO₂e-uitstoot.

1. Klimaatneutraal wonen
2. Klimaatneutrale stedelijke functies
3. Klimaatneutrale verplaatsingen
4. Duurzaam consumeren
5. Eigen hernieuwbare energie lokaal produceren
6. Stedelijke veerkracht voor klimaatverandering vergroten
7. Samen werken aan een klimaatneutrale stad
8. Kennis delen en innoveren

Deze ambities zijn uitgewerkt in 80 werven, geclusterd in 13 programma's. Deze programma's zijn stuk voor stuk prioritair om tijdig naar een klimaatneutrale stad te evolueren. Voor elke werf formuleert de Roadmap, in de mate van het mogelijke, kwantitatieve doelstellingen en maatregelen om deze doelen te bereiken. Elke werf vereist een trekker, de samenwerking tussen verschillende sleutelactoren en de ontwikkeling en implementatie van een actieplan.

Acht ambities zijn uitgewerkt in 80 werven, geclusterd in 13 programma's.

GEBOUWEN VERSNELD AANPAKKEN

Energieverbruik in gebouwen staat voor maar liefst 60% van de CO₂e-uitstoot (2010) in scope 1 & 2. Ook in de volledige klimaatimpact (incl. scope 3 dus), gaat het nog steeds over 40% van de CO₂e-uitstoot. Dit moet drastisch omlaag, en veel sneller dan in de voorbije jaren het geval was.

Een reductie van de CO₂e-uitstoot in gebouwen met minstens 80% is nodig. Tegen 2050 zijn alle bestaande gebouwen aangepakt; 60% hiervan is zo grondig gerenoveerd dat het energieverbruik tot het haalbare minimum is gereduceerd, de rest kreeg een flinke reductie in energieverbruik en een grotere invulling met hernieuwbare energie. Niet alle gebouwen, bv. panden met erfgoedwaarde, kunnen immers tot BEN-niveau herleid worden.

PROGRAMMA 1

Woongebouwen renoveren

Het verwarmen van woningen is de grootste slokop van energie en staat alleen al voor zo'n 30% van de CO₂e-uitstoot (scope 1 & 2). De grootste uitdaging ligt in het veel sneller renoveren (of vervangen) van de bestaande woningen, om zo te komen tot woningen met een zo laag mogelijke warmtevraag. De restvraag naar warmte en elektriciteit wordt dan met hernieuwbare energie ingevuld, maar om dit mogelijk te maken moet de reductie van de warmtevraag maximaal zijn.

De huidige renovatiegraad in Leuven bedraagt net geen 1%, deze wordt opgetrokken naar minstens 3%. Het streefdoel is om jaarlijks 1000 woongebouwen energetisch te renoveren. Minstens 60% daarvan worden zodanig gerenoveerd dat de energievraag voor verwarming is gereduceerd tot het absoluut haalbare minimum. Het gebruik van fossiele brandstoffen voor verwarming en sanitair warm water wordt tot het minimum beperkt.

Een energetisch gerenoveerde woning heeft veel voordelen (lagere energiefactuur, hoger comfort en hogere vastgoedwaarde), maar de werken zijn complex. Woningeigenaars zijn met tienduizenden en het ontbreekt hen vaak aan interesse, kennis of capaciteit om hun woning aan te pakken. Belangrijk is ook om het 'momentum' te pakken te krijgen en de juiste energiemaatregelen te treffen in elke woning die zich op een geschikt punt in zijn levenscyclus bevindt.

Het programma 'woongebouwen renoveren' focust dus sterk op het actief benaderen en ondersteunen van woningeigenaars. Geen enkele Leuenaar met verbouwingsplannen mag nog ontsnappen aan gericht advies over energiemaatregelen in zijn of haar woning. In collectieve woningrenovatieprojecten worden eigenaars in groepen 'ontzorgd'. De drempels in de regelgeving worden in kaart gebracht en lokaal aangepakt of op hogere beleidsniveaus aangekaart. De sector van de huurwoningen krijgt een eigen, specifieke aanpak.

PROGRAMMA 2

Niet-residentiële gebouwen renoveren

Ook in de niet-woongebouwen ligt de warmtevraag en het elektriciteitsverbruik veel te hoog: samen goed voor zo'n 30% van de CO₂e-uitstoot (scope 1 & 2). Ook hier is een belangrijke uitdaging om de verwarmingsbehoefte drastisch te reduceren. Maar ook op vlak van (elektrische) installaties – verlichtingssystemen, elektronica,... - kunnen grote klimaatwinsten worden geboekt.

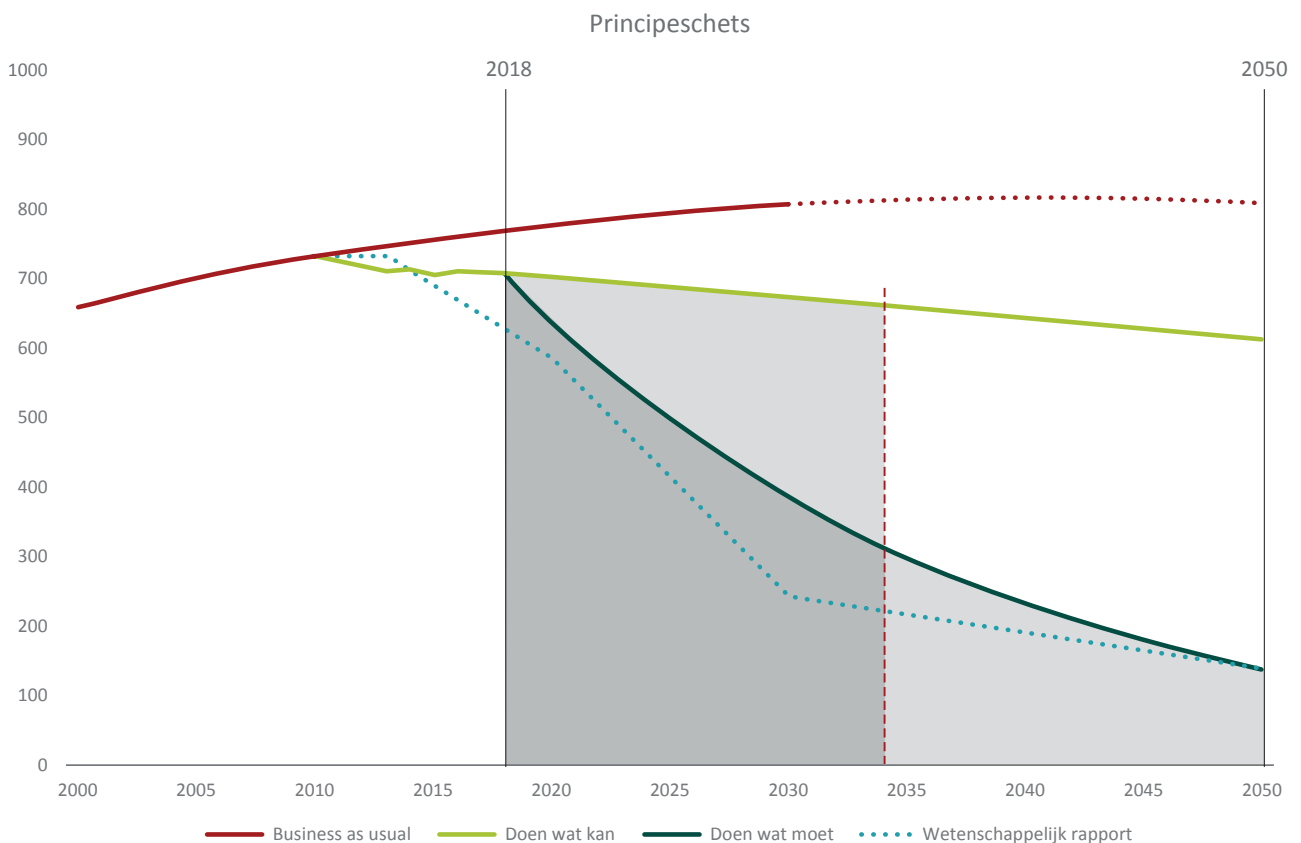
In het programma 'niet-residentiële gebouwen renoveren' wordt een aanpak uitgezet om gebouweigenaars te benaderen en te ondersteunen: in collectieve pilotprojecten of individueel. Vele van die grote eigenaars, zoals Stad Leuven, KU Leuven en UZ Leuven, zijn stichtend lid van de vzw Leuven 2030: zij engageren zich tot een versnelde inspanning en spelen een voorbeeldrol. Door het bestaande patrimonium in de stad beter te benutten, verkleint ook de nood aan bijkomende gebouwen.

PROGRAMMA 3

Klimaatneutrale nieuwe gebouwen

Het is essentieel dat alle nieuwbouw volgens de strengste energienormen wordt gebouwd op het vlak van isolatie, luchtdichtheid, ventilatiesysteem en warmteafgiftesysteem. Op die manier wordt de warmtevraag maximaal gereduceerd. De energetische restvraag wordt hernieuwbaar ingevuld.

Van nu tot 2050 worden jaarlijks 1000 woningen en 150 andere gebouwen energetisch gerenoveerd.

Scenario's voor de CO₂-reductie in Leuven (scope 1+2): "business as usual", "wetenschappelijk rapport", "doen wat kan", "doen wat moet". Op het "doen wat kan" spoor is het totale CO₂-budget van Leuven tegen 2034 volledig opgebruikt.

RADICALE OMSLAG NAAR EEN DUURZAME MOBILITEIT

De mobiliteit vanuit, naar en binnen Leuven neemt meer dan 25% van de Leuvense CO₂e-uitstoot (scope 1, 2 & 3) voor haar rekening. Die uitstoot blijft bovendien verder toenemen. Een radicale omslag naar een duurzame mobiliteit is noodzakelijk om de klimaatdoelstellingen te halen. Dat levert tegelijk een grotere leefkwaliteit, een betere gezondheid en een multimodaal bereikbare stad op. Mobiliteit is bij uitstek een bovenlokaal thema, dat binnen de hele stadsregio aangepakt moet worden.

PROGRAMMA 4

Levendige kernen en een slim locatiebeleid

De eerste pijler voor de omslag naar een duurzame mobiliteit is de reductie van de verplaatsingsbehoefte. Door een slimme verdichting van de stads- en dorpskernen in de Leuvense stadsregio kunnen méér mensen in of dichtbij de stad wonen, zonder toename van het ruimtebeslag. Attractoren krijgen een plaats nabij multimodale knooppunten. Binnen de stadsregio wordt de periferisering afgebouwd.

PROGRAMMA 5

Duurzame modal shift

De tweede pijler voor de omslag naar een duurzame mobiliteit is de realisatie van een modal shift. Tegen 2030 zal het aantal fietsers en gebruikers van het openbaar vervoer moeten verdubbelen, om het aantal autoverplaatsingen met 20% te reduceren.

De omslag naar een duurzame modal shift is erg complex: het vraagt een gedragswijziging van een groot deel van de Leuvense inwoners en bezoekers. Tegelijk moeten de betrokken overheden op korte termijn belangrijke maatregelen nemen om deze gedragswijziging effectief mogelijk te maken: verkeersluwe centra, wijken en schoolomgevingen; veilige en comfortabele fietsinfrastructuur; een performant en kwalitatief stadsregionaal openbaar-vervoersnetwerk met grote capaciteit en een gegarandeerde doorstroming; de verscherping van het parkeerbeleid; een lage-emissiezone en een kilometerheffing; faciliteren van duurzaam goederentransport;...

Cruciaal in de duurzame modal shift wordt de evolutie naar een gedeeld mobiliteitssysteem, waarbij mobiliteit als een dienst wordt aangeboden en verschillende gedeelde modi geclusterd worden aangeboden in mobipunten. Salariswagens dienen versneld te worden ontmoedigd en afgebouwd. Op langere termijn maakt ook het particulier autobezit meer en meer plaats voor een slim systeem van emissievrije deelvoertuigen. De Leuvense inwoners, bedrijven en instellingen zullen ook hun vliegverplaatsingen drastisch moeten reduceren.

PROGRAMMA 6

Het voertuigenpark vergroenen

Tegen 2035 dienen alle voertuigen in Leuven emissievrij te rijden, stadsbussen zelfs al in 2025. Er wordt versneld een netwerk van oplaadpunten uitgebouwd.

Het gebruik van fiets en openbaar vervoer is verdubbeld tegen 2030. Tegen 2035 zijn alle voertuigen in Leuven emissievrij.

GROENE ENERGIE OPWEKKEN

Leuven produceert 2,4% van zijn elektriciteit en 0,6% van zijn warmte zelf en op basis van hernieuwbare bronnen. De trias energetica voor een duurzaam energiesysteem schrijft voor om allereerst in te zetten op een verlaging van het energieverbruik: daarover gaan vrijwel alle andere programma's in deze Roadmap. Wat niet bespaard of gerecupereerd kan worden, moet echter maximaal hernieuwbaar worden geproduceerd. Dit gebeurt bij voorkeur lokaal en met maximale participatie van de Leuvenaars zelf. Zo wordt Leuven meer energie-onafhankelijk en worden investeringen in energie lokaal gevaloriseerd.

PROGRAMMA 7

Groene energie opwekken

De Leuvense samenleving zal hier het heft in eigen handen nemen en zoveel mogelijk groene energie zelf opwekken: op eigen grondgebied, dankzij samenwerkingen met de buurgemeenten of door zelf mee te investeren in groene stroom en warmte elders in België. Hiervoor is nog heel wat ondersteuning en facilitering nodig, zoals aanpassing van regelgeving en fiscaliteit. Dit moet vaak op bovenlokaal niveau worden aangepakt. Het heeft echter geen zin om hierop te wachten: heel wat stappen kunnen nu al gezet worden of minstens voorbereid.

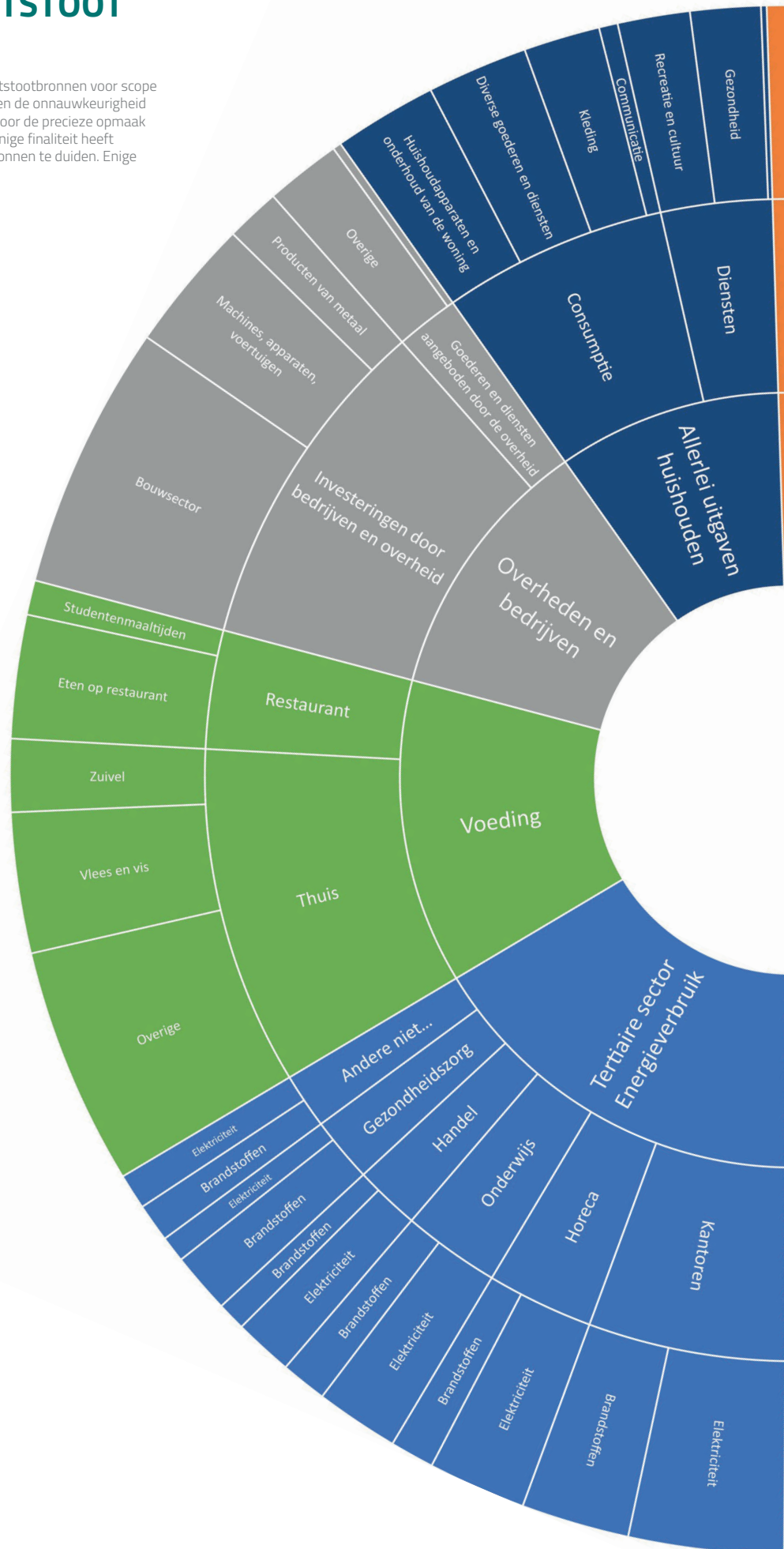
Er moet in Leuven maximaal ingezet worden op zonne-energie. In 2030 wordt er tien keer zoveel elektriciteit opgewekt via pv-panelen als vandaag, in 2050 vijftien keer zoveel. Tegelijk dient er vandaag al werk gemaakt te worden van een ambitieus windplan voor de hele Leuvense stadsregio, zodat er in 2035 minstens 20 windturbines draaien in Leuven en omgeving. Een Leuvense energietoekomst, waar tegen 2030 meer dan 40% van de gezinnen lid van zijn, investeert in eigen productie in en buiten Leuven. Een Leuvense energieregisseur ondersteunt burgers en bedrijven en coördineert mee de complexe energieprojecten die in Leuven worden uitgevoerd.

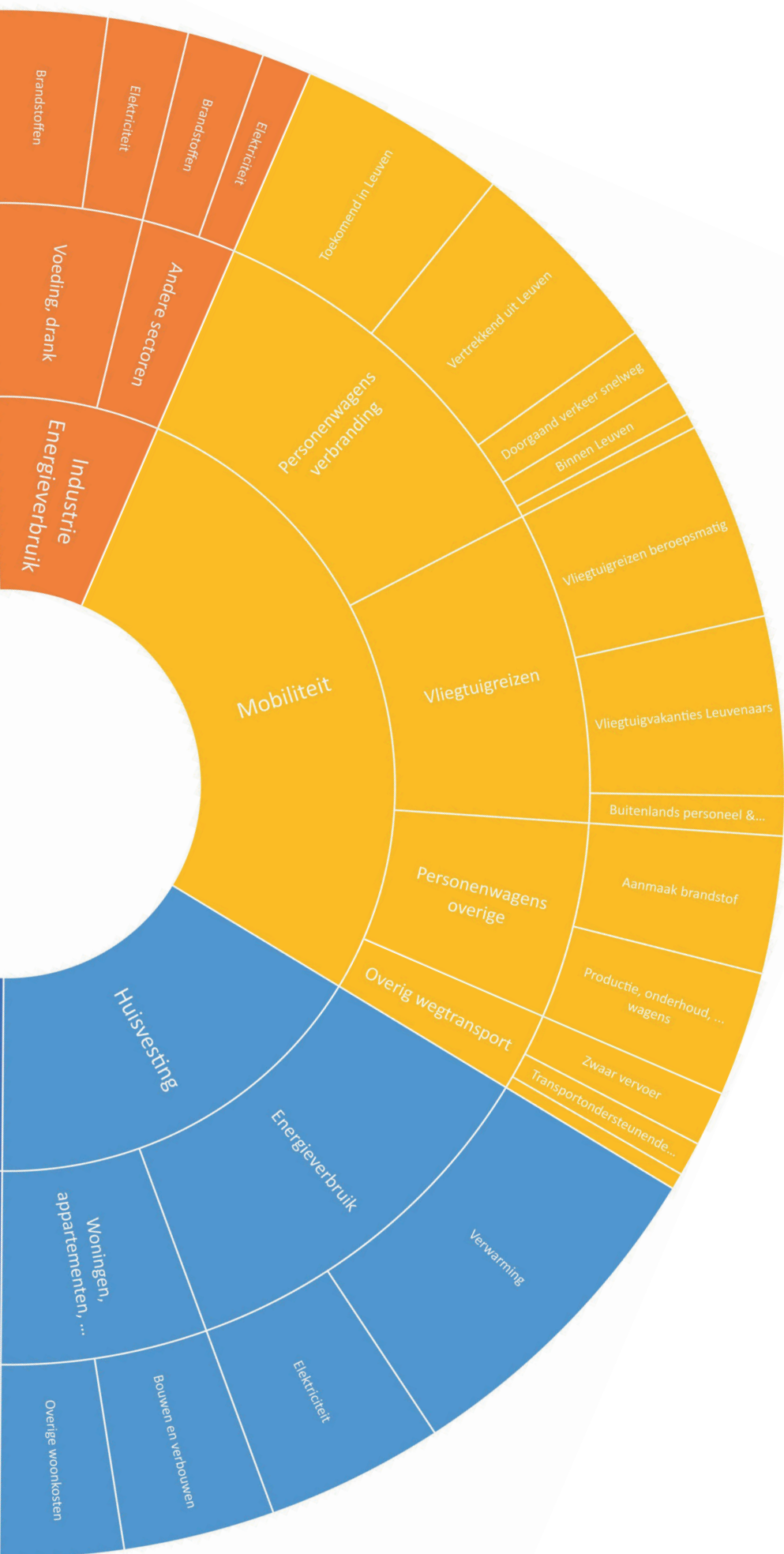
Innovatieve energieconcepten worden versneld ingevoerd en getest in concrete en grootschalige pilootprojecten: warmtenetten met gebruik van restwarmte, geothermie of riothermie, intelligente micro-grids met collectieve productie en opslag van elektriciteit, power-to-gas als alternatief voor aardgas,... Tegelijk worden er voor heel Leuven wijkgebonden energiestrategieën opgemaakt met duidelijke keuzes voor energieproductie en -distributie. Dit laat toe dat er vanaf 2025 geen nieuwe stookolieketels of aardgasaansluitingen meer worden geïnstalleerd. In 2030 is 25% van de (tegen dan sterk gereduceerde) warmtevraag ingevuld met hernieuwbare bronnen, in 2050 is dat 75%.

In 2030 produceert Leuven tien keer zoveel elektriciteit via pv-panelen als vandaag, in 2035 draaien er minstens 20 windturbines in de Leuvense stadsregio.

DE LEUVENSE CO₂- UITSTOOT

Diagram ter illustratie van de verschillende Leuvense uitstootbronnen voor scope 1, 2 en 3 emissies, en hun relatieve verhoudingen. Gezien de onnauwkeurigheid van en/of het gebrek aan relevante en coherente data voor de precieze opmaak van dit diagram, moet benadrukt worden dat deze als enige finaliteit heeft om het relatieve belang van de verschillende uitstootbronnen te duiden. Enige andere toepassing wordt afgeraden.

DUURZAME CONSUMPTIE

De consumptie van voedsel en goederen telt voor meer dan 25% van de koolstofvoetafdruk van gezinnen. Het gros wordt buiten Leuven geproduceerd en valt op papier dus buiten de eigen CO₂e-uitstoot van de stad. Toch is het belangrijk dit mee te nemen in de ambitie voor een klimaatneutrale stad: de Leuvense bevolking is immers verantwoordelijk voor haar eigen consumptie.

De oplossingen die hier worden voorgesteld, gaan dus vooral over gedragsverandering bij de consument en maatregelen voor de distributiesector. Toch moet Leuven ook voldoende ambities tonen op het vlak van productie en hersteleconomie en steeds verder evolueren naar een echte circulaire stad.

PROGRAMMA 8

Duurzaam en gezond eten

Voor voeding is er een sterke overlap tussen duurzaamheid en gezondheid. Gezonde voeding, met een verantwoorde verhouding tussen dierlijke en plantaardige voeding, heeft ook een lagere klimaatimpact. Deze moet maximaal worden gepromoot, niet enkel via campagnes maar ook door het creëren van een omgeving die betaalbare, gezonde en duurzame voeding stimuleert in supermarkten, scholen, bedrijven, zorginstellingen,... Er wordt ook ingezet op meer seizoensgebonden voeding, lokaal geproduceerd waar dat op een energiezuinige manier kan.

Via charters en actieplannen voor de grootste actoren uit de sector, wordt werk gemaakt van voedselverspilling en verpakkingsmateriaal voor voedingsproducten. De lokale productie van voedsel wordt vergroot, zowel door de professionele landbouwers als via collectieve projecten. Participatie in voedselproductie staat centraal en de eco-efficiëntie van de productie wordt sterk vergroot. Samen met KU Leuven en andere kennisinstellingen wordt innovatie voor duurzame landbouw en voeding gestimuleerd.

PROGRAMMA 9

Selectiever consumeren

Om de consumptie van andere goederen aan te pakken, wordt ingezet op een selectiever en duurzamer aankoopgedrag. Dankzij het stimuleren van een lokale hersteleconomie, deeleconomie en tweedehandsgebruik wordt er selectiever geconsumeerd, gaan producten langer mee en krijgt ook de lokale, Leuvense economie een steuntje in de rug. Die lokale economie wordt bovendien versterkt door meer in te zetten op lokale, duurzame verwerking van afgedankte producten en materialen en meer lokale productie volgens duurzame principes. Een Leuvense hub voor technologische innovatie, een materialenbank, meer aandacht voor productie en productontwerp in Leuvense opleidingen, ondersteuning voor de overstap van product- naar diensteneconomie,... zijn maatregelen die dit ondersteunen.

Leuven kiest maximaal voor gezonde en duurzame voeding, met minder verspilling, minder verpakkingsmateriaal en meer lokale voedselproductie.

GROENE EN VEERKRACHTIGE STAD

Zelfs al is Leuven in 2050 klimaatneutraal, dan nog zullen maatregelen nodig blijven tegen de gevolgen van klimaatverandering en om te zorgen voor meer groen en ruimte voor water. Zulke klimaatadaptieve maatregelen vormen tegelijk een belangrijke meerwaarde voor de leefkwaliteit in de stad.

PROGRAMMA 10

Groene en veerkrachtige ruimte

Leuven zal het ruimtebeslag verminderen door netto geen open ruimte meer te bebouwen of te verharderen zonder compensatie en bestaande bebouwing in perifere locaties af te bouwen tegen 2030. De betonstop is in Leuven al in 2025 een feit. Leuven wordt maximaal vergroend, dankzij het aanplanten en beschermen van bomen en de realisatie van nieuwe groene ruimte in en buiten de stad, op publiek en privaat terrein. Versteende ruimtes worden vergroend en onthard (pleinen, parkeerterreinen, speelplaatsen,...), net als gebouwen (groendaken, gevelgroen,...). De biodiversiteit in de gebouwde ruimte wordt vergroot. Al deze maatregelen reduceren het hitte-eilandeffect in Leuven en vergroten de klimaatrobuustheid bij hevige regenval en droogte.

Waar mogelijk wordt ook ingezet op de afvang en opslag van CO₂, in biomassa of bodem. Er worden ook proefprojecten opgestart voor innovatieve technieken om CO₂ uit de atmosfeer op te slaan in materialen.

Leuven wordt maximaal vergroend en de biodiversiteit in de gebouwde ruimte vergroot. De betonstop is in Leuven al in 2025 een feit.

TRANSITIE MOGELIJK MAKEN

De Roadmap bevat ook een aantal transversale programma's die de andere programma's faciliteren en absoluut noodzakelijk zijn om de klimaattransitie echt mogelijk te maken.

PROGRAMMA 11

Governance en financiering

Stad Leuven maakt van de klimaattransitie een integraal en prioritair beleidsthema. Ze intensificeert samen met Leuven 2030 de samenwerking met andere stakeholders om de klimaattransitie mee op gang te brengen. Zo start de Stad onder meer een intergemeentelijke samenwerking op met de buurgemeenten (bijvoorbeeld in de vorm van een federatie) rond bovenlokale klimaatthema's.

De vzw Leuven 2030 ondersteunt de opstart of de opschaling van de programma's en bijhorende werven, door programmacoördinatoren in te zetten en stakeholders aan te spreken en samen te brengen. Daarnaast zal Leuven 2030 zelf ook een aantal transversale werven trekken. Dit alles vereist een structurele uitbouw van de vzw.

De klimaattransitie heeft een grote financiële impact. De investeringen op korte termijn voorkomen dat de kosten in de toekomst nog veel hoger zullen oplopen. Verschillende instrumenten worden ingezet om de investeringen te helpen dragen: een Leuven klimaatfonds, ESCO's, energiecoöperaties, divesteringen, ... In afwachting van een dwingende CO₂-taks kunnen Leuvense bedrijven, organisaties en inwoners nu al kiezen voor een vrijwillige financiële compensatie van hun CO₂e-uitstoot.

Via innovatief ondernemerschap zullen bestaande en nieuwe bedrijven inspelen op de klimaatuitdagingen. Zo genereert de klimaattransitie een nieuwe economische dynamiek.

Stad Leuven maakt de klimaattransitie een integraal en prioritair beleidsthema.

PROGRAMMA 12

Iedereen betrekken in de klimaattransitie

Om de Roadmap gerealiseerd te krijgen, is een breed draagvlak voor haar ambities cruciaal. Dit vereist een permanente, stadsbrede sensibilisering over het belang van klimaatmaatregelen. Daarbij is er niet enkel aandacht voor de uitdagingen en de reeds behaalde successen, maar ook voor de meerwaarde van een klimaatneutrale stad voor haar maatschappelijke vijfhoek: overheden, bedrijven, kennisinstellingen, burgers en investeerders. Er moet ingezet worden op goed toegankelijke informatie voor iedereen die zelf actie wil ondernemen, maar ook op doelgroepgerichte communicatie die meer mensen bij het klimaatverhaal betreft en tot actie aanzet. Jongeren, de Leuvenaars van de toekomst, krijgen daarbij bijzondere aandacht.

De vzw Leuven 2030 heeft de ambitie om verder uit te groeien tot een stadsbrede organisatie, die de hele Leuvense gemeenschap aanspreekt. Ze verzamelt reeds heel wat Leuvense actoren in een breed maatschappelijk samenwerkingsverband, maar moet verder groeien op vlak van capaciteit, middelen en netwerk en nog meer bekendheid vergaren. De leden van de vzw worden sterker aangemoedigd om concrete klimaatplannen op te maken of te actualiseren, deze in te schrijven in de ambities uit deze Roadmap en er ook consequent naar te handelen.

De klimaattransitie is pas écht duurzaam als ze iedereen aan boord kan houden, ook de maatschappelijk kwetsbare groepen. De sociale rechtvaardigheid van alle werven uit deze Roadmap is essentieel en moet voortdurend getoetst worden. Waar nodig zijn bijkomende maatregelen nodig, bijvoorbeeld om de betaalbaarheid van woningen te garanderen en mobiliteits- of energiearmoede tegen te gaan.

Een breed draagvlak voor de ambities van de Roadmap bij de bevolking en alle Leuvense actoren is cruciaal.

PROGRAMMA 13

Kennisopbouw en monitoring

Kennisopbouw, kennisdeling en monitoring zijn essentieel om het pad van de Roadmap te blijven bewaken en een continu leerproces te garanderen. Deze Roadmap is een momentopname, gebaseerd op de huidige stand van de kennis en inzichten. Voor heel wat thema's is er bovendien nog nood aan bijkomend onderzoek en nieuwe pilootprojecten.

De uitrol van de Roadmap is zelf ook een leertraject: niet alleen voor Leuven zelf, maar ook voor andere steden en gemeenten in en buiten Vlaanderen die aan Leuven een voorbeeld zullen nemen. De impact en de effectiviteit van de maatregelen, maar ook de organisatie van de klimaattransitie, zal in dat traject continu worden geëvalueerd en geoptimaliseerd. Een voortdurende aandacht voor innovaties en nieuwe inzichten uit binnen- en buitenland moet verzekeren dat nieuwe oplossingen niet over het hoofd worden gezien.

Leuven, een stad die innovatie en kennisopbouw diep in haar DNA draagt, zal een voorlopersrol in de klimaattransitie opnemen. Door eigen onderzoek en innovatie, via de universiteit, de talrijke kennispartners in de stad, de vzw Leuven 2030 en Leuven MindGate, zal Leuven zelf actief bijdragen aan de kennisopbouw.

Monitoring en een correcte rapportering van de reële CO₂e-uitstoot wordt essentieel om de voortgang van de klimaattransitie te kunnen opvolgen. Welke resultaten worden geboekt? Welke stakeholders werden al bereikt? Waar loopt het minder goed? Met deze inzichten wordt de Roadmap een 'levend document', dat de volgende jaren stelselmatig zal worden geactualiseerd, gedreven door de monitoring en verrijkt met nieuwe inzichten.

Leuven 2030 ondersteunt de implementatie van de Roadmap, wat een structurele versterking en uitbouw van de vzw vereist.

AAN DE SLAG

Deze Roadmap is een 'call to action' aan de hele maatschappelijke vijfhoek: overheden, burgers, kennisinstellingen, bedrijven en investeerders. Alle actoren hebben de verantwoordelijkheid om rollen op te nemen binnen de 80 klimaatwerven en daarin de opportuniteiten te zien. Elk programma krijgt een eigen coördinator om de transitie in te zetten en te versnellen. Voor elke werf is een 'werfleider' nodig die snel een coalitie van stakeholders samenbrengt om samen de werf op gang te trekken of door te starten.

De evolutie naar een klimaatneutrale toekomst voor Leuven vraagt dat iedereen zich samen engageert om alles te doen wat binnen zijn macht ligt om te komen tot een sociaal rechtvaardige toekomst met gezonde lucht en voeding, aantrekkelijke publieke ruimte met veel groen en water, comfortabele woningen en gebouwen en een bloeiende maar duurzame economische ontwikkeling.

Deze Roadmap is een 'call to action' aan overheden, bewoners, kennisinstellingen, bedrijven en investeerders om samen daadkrachtig in te zetten op een klimaatneutrale toekomst voor Leuven

PROGRAMMA'S EN WERVEN IN DE LEUVENSE ROADMAP

[PROGRAMMA 1] WOONGEBOUWEN RENOVEREN

- Werf 1 Benaderen van private eigenaars van woongebouwen
- Werf 2 Geven van renovatieadviezen voor woongebouwen
- Werf 3 Aanpassen regelgeving over & financiering van energierenovatie woongebouwen
- Werf 4 Renovatie van sociale huurwoningen
- Werf 5 Collectieve woningrenovaties
- Werf 6 Renovatie van private woongebouwen op individuele basis
- Werf 7 Energieverbruik installaties en apparaten in woongebouwen aanpakken

[PROGRAMMA 2] NIET-RESIDENTIËLE GEBOUWEN RENOVEREN

- Werf 8 Renovatie patrimonium van de grote gebouweigenaars
- Werf 9 Renovatie van de (andere) energie-intensieve gebouwen
- Werf 10 Plootwijken voor de niet-residentiële sector
- Werf 11 Benadering overige niet-residentiële gebouwen
- Werf 12 Renovatieadviezen voor overige niet-residentiële gebouwen
- Werf 13 Aangepaste regelgeving en financiering voor energierenovatie van niet-residentiële gebouwen
- Werf 14 Individuele niet-residentiële gebouwen renoveren
- Werf 15 Aanpassing vaste apparaten in grote niet-woongebouwen
- Werf 16 Aanpassen gedrag & gebruik apparaten in de niet-residentiële sector

[PROGRAMMA 3] KLIMAATNEUTRALE NIEUWE GEBOUWEN

- Werf 17 Regelgeving voor nieuwe gebouwen
- Werf 18 BEN-nieuwbouw slim ontwerpen
- Werf 19 Duurzame en klimaatneutrale bouwmaterialen

[PROGRAMMA 4] LEVENDIGE KERNEN EN EEN SLIM LOCATIEBELEID

- Werf 20 Het bestaande patrimonium beter benutten
- Werf 21 Stadsregionaal ruimtelijk beleid
- Werf 22 Verdichting en verweving
- Werf 23 Clusteren van attractoren rond OV-knopen
- Werf 24 Afbouw van de periferisering in Oost-Brabant
- Werf 25 Activiteiten anders organiseren

[PROGRAMMA 5] DUURZAME MODAL SHIFT

- Werf 26 Uitbouw van een geïntegreerd mobiliteitsbeleid
- Werf 27 Autoluwe binnenstad, wijken en schoolomgevingen
- Werf 28 Faciliteren van verplaatsingen te voet
- Werf 29 Vergroten van het fietsgebruik
- Werf 30 Vergroten van het OV-gebruik
- Werf 31 Deelmobiliteit uitbouwen
- Werf 32 Autoverkeer ontmoedigen en het parkeerbeleid verscherpen
- Werf 33 Duurzamer goederentransport faciliteren en stimuleren
- Werf 34 Afbouw van de vliegverplaatsingen
- Werf 35 Monitoring van de verplaatsingen

[PROGRAMMA 6] HET VOERTUIGENPARK VERGROENEN

- Werf 36 Netwerk van elektrische laadpunten
- Werf 37 Elektrische personenwagens
- Werf 38 Vergroening van bussen en vrachtwagens

[PROGRAMMA 7] GROENE ENERGIE OPWEKKEN

- Werf 39 Ondersteuning en facilitering van de energietransitie
- Werf 40 Wijkgebonden energiestrategie voor Leuven
- Werf 41 Hernieuwbare warmte op gebouwniveau
- Werf 42 Collectieve warmteproductie
- Werf 43 Lokale biomassa voor energieproductie

- Werf 44 Warmtedistributie
- Werf 45 Fotovoltaïsche productie
- Werf 46 Windturbines
- Werf 47 Lokale elektriciteitsdistributie en -opslag

[PROGRAMMA 8] DUURZAAM en gezond ETEN

- Werf 48 Promoten van duurzame en gezonde voeding
- Werf 49 Minder voedselverspilling en verpakkingsmaterialen bij voedingsproducten
- Werf 50 Vergroten van de participatieve, duurzame voedselproductie in de stadsregio Leuven
- Werf 51 Verhogen eco-efficiëntie van voedselproductie
- Werf 52 Stimuleren van innovatie voor duurzame landbouw en voeding

[PROGRAMMA 9] SELECTIEVER CONSUMEREN

- Werf 53 Selectiever en duurzamer aankoopgedrag stimuleren
- Werf 54 Stimuleren van de hersteleconomie
- Werf 55 Stimuleren van de deeleconomie
- Werf 56 Stimuleren van tweedehandsgebruik
- Werf 57 Stimuleren van hergebruik en duurzame verwerking van afgedankte producten en materialen
- Werf 58 Circulaire stad

[PROGRAMMA 10] GROENE EN VEERKRACHTIGE RUIMTE

- Werf 59 Ruimtebeslag verminderen
- Werf 60 Leuven maximaal vergroenen
- Werf 61 Biodiversiteit in de gebouwde ruimte
- Werf 62 CO₂-afvang en -opslag
- Werf 63 Hitte-eilandeffect tegengaan
- Werf 64 Klimaatrobuustheid bij hevige regenval en droogte

[PROGRAMMA 11] GOVERNANCE EN FINANCIERING

- Werf 65 De samenwerking tussen actoren intensiveren
- Werf 66 Een slagkrachtig en integraal stedelijk klimaatbeleid
- Werf 67 Intergemeentelijke samenwerking in de Leuvense stadsregio
- Werf 68 Samenwerken met hogere overheden
- Werf 69 Duurzaam ondernemen
- Werf 70 Klimaatgericht innovatief ondernemerschap
- Werf 71 Innovatieve financieringsmechanismen
- Werf 72 Vzw Leuven 2030 structureel uitbouwen

[PROGRAMMA 12] IEDEREEN BETREKKEN IN DE KLIMAATTRANSITIE

- Werf 73 Het partnerschap versterken & participatief werken
- Werf 74 Brede maar gedifferentieerde sensibilisering
- Werf 75 Jongeren mee-krijgen
- Werf 76 Sociale rechtvaardigheid van klimaatmaatregelen

[PROGRAMMA 13] KENNISOPBOUW EN MONITORING

- Werf 77 Dataverzameling en monitoring
- Werf 78 Kennisopbouw en onderzoek
- Werf 79 Kennisdeling
- Werf 80 Actualisatie van de Roadmap

COLOFON

vzw Leuven 2030 - ROADMAP 2025 · 2035 · 2050

EXPERTENGROEP

Deze Roadmap is tot stand gekomen dankzij de gewaardeerde bijdrage van een grote groep Leuvense experts. Hun bijdrage impliceert niet noodzakelijk dat zij deze Roadmap integraal onderschrijven. Ze hebben in eigen naam bijgedragen en niet in naam van hun organisatie.

Annemie Geeraerd (KU Leuven), Bart Muys (KU Leuven, RvD), Bart Vercoetere (VHM, Bringme, RvD, DC), Bert Smits (Tweeperenboom), Bruno Motten (KU Leuven), Bruno Verbeeck (Ecolife), Daan Van Tassel (Stad Leuven), David Martens (Efika Engineering cvba, RvB), Denise Jacobs (Futureproofed), Dirk Vansintjan (Ecopower), Dries Capelle (Stad Leuven), Dries Vleugels (Stad Leuven), Erik Béatse (Riso Vlaams-Brabant), Evelien Van Bockstal (Vectris), Geert De Pauw (Stad Leuven), Geert Vanhorebeek (Stad Leuven), Gert Engelen (Rikolto), Hanne Wouters (Leuven 2030), Ilse Premereur (Stad Leuven), Inge Delvaux (Werkgroep Duurzame Ontwikkeling Vlaanderen), Inge Pauwels (Dialoog vzw), Jan Aerts (Leuven 2030), Johan Van Reeth (BUUR, RvD, DC), Jurgen Wauman (ondernemer), Karel Van Acker (KU Leuven), Karen Allacker (KU Leuven), Karen De Geyndt (KU Leuven), Katleen Van den Broeck (HIVA), Katrien Barrat (C-Change), Katrien Rycken (Leuven 2030), Kris Bachus (Hiva), Kristine Verachtert (BUUR), Kristof Polfliet (Stad Leuven), Kurt Peeters (Stad Leuven), Lien Boogaerts (Stad Leuven), Liesbet Veroveren (Stad Leuven), Luc Wittebolle (Suma consulting), Mariëlle Albert (Stad Leuven), Martin Hermy (KU Leuven), Michèle Jacobs (Leuven 2030), Miechel De Paep (BUUR), Miranda Maes (Needle), Nico Croes (Boondoggle), Patricia Schoolmeesters (Stad Leuven), Pepijn De Snijder (Karditsel bvba), Peter Tom Jones (KU Leuven), Peter Willem (Willem-Vereycken bvba), Philippe Cypers (Stad Leuven), Pieter Van Steenwegen (KU Leuven), Raf Ghijsen (UZ Leuven, RvD), Raf Van Hoorick (KU Leuven), Robin Ibens (Shaved Monkey), Sara Ochelen (Dienst Klimaat Vlaanderen), Sara Timmermans (KU Leuven), Serge de Gheldere (Futureproofed, RvB, DC), Stef Steyaert (Levuur cvba), Stefaan Saeys (KU Leuven, voorzitter RvB, DC), Steven Van Geertruyden (OCMW Leuven), Stijn De Jonge (KU Leuven, RvB), Stijn Neuteleers (UCL), Stijn Van Herck (Stad Leuven), Tessa Avermaete (KU Leuven), Tim Asperges (Stad Leuven), Tom Kimps (OCMW Leuven), Trui Steen (KU Leuven), Veronique Charlier (Stad Leuven), Wiet Vandaele (Stad Leuven, RvB, DC), Wouter Nilis (T'Jonck/Nilis ir-arch, RvD).

COORDINATIE

Leuven 2030 vzw | www.leuven2030.be

Katrien Rycken | katrien.rycken@leuven2030.be

Michèle Jacobs | michele.jacobs@leuven2030.be

Jan Aerts | jan.aerts@leuven2030.be

REDACTIE

BUUR cvba | www.buur.be

Miechel De Paep | miechel@buur.be

Kristine Verachtert | kristine@buur.be

Johan Van Reeth | johan@buur.be

© vzw Leuven 2030 – BUUR cvba.

Deze Roadmap is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van AGSL

B
U
R